

Aydın Yöresinin Yenen Mantarları*

Hakan ALLI¹, Mustafa İŞİLOĞLU, M. Halil SOLAK

Muğla Üniv. Fen Edeb. Fak. Biyoloji Bölümü Kötekli MUĞLA

Özet: Bu çalışma ile Aydın yöresinde farklı lokalitelerden 2002–2005 yılları arasında özellikle ilkbahar ve sonbahar aylarında 2037 makrofungus örneği toplanmıştır. Arazi ve laboratuvar çalışmaları sonucunda teşhis edilen 212 türün değerlendirmesi ile bunlardan 74 türün yenilebilir olduğu belirlenmiştir. Bu türler yöredeki yayılışları, toplama tarihleri ve numaraları ile birlikte liste halinde verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yenen mantarlar, Taksonomi, Aydın, Türkiye.

Edible Macrofungi of Aydın Province

Abstract: In this study, totally 2037 macrofungi specimens have been collected from different localities in Aydın province, between 2002 and 2005 particularly during the months of autumn and spring seasons. As a result of the field and laboratory studies, it was determined that 74 of the total species were edible. These species are presented here as a list with their distributions in the area, collecting dates and numbers.

Key Words: Edible macrofungi, Taxonomy, Aydın, Türkiye.

Giriş

Ülkemizin makrofungus florası çiçekli bitki florasına benzer şekilde zenginlik göstermektedir. Gerek ekolojik nedenler, gerekse tür zenginliğinin fazla olması, bitkilerle aynı ortamda yaşayan ya da onlar üzerinde parazit veya mikoriza yaparak doğrudan doğruya bağlantılı olan ve etkilenen mantarların, sayı ve tür bakımından çeşitli ve zengin olması sonucunu doğurur.

Her mevsim görülen türlerin haricinde genellikle ilkbahar ve Sonbahar aylarında ortaya çıkan bu mantarların zenginliği, şüphesiz ekolojik şartların uygunluğundan kaynaklanmaktadır.

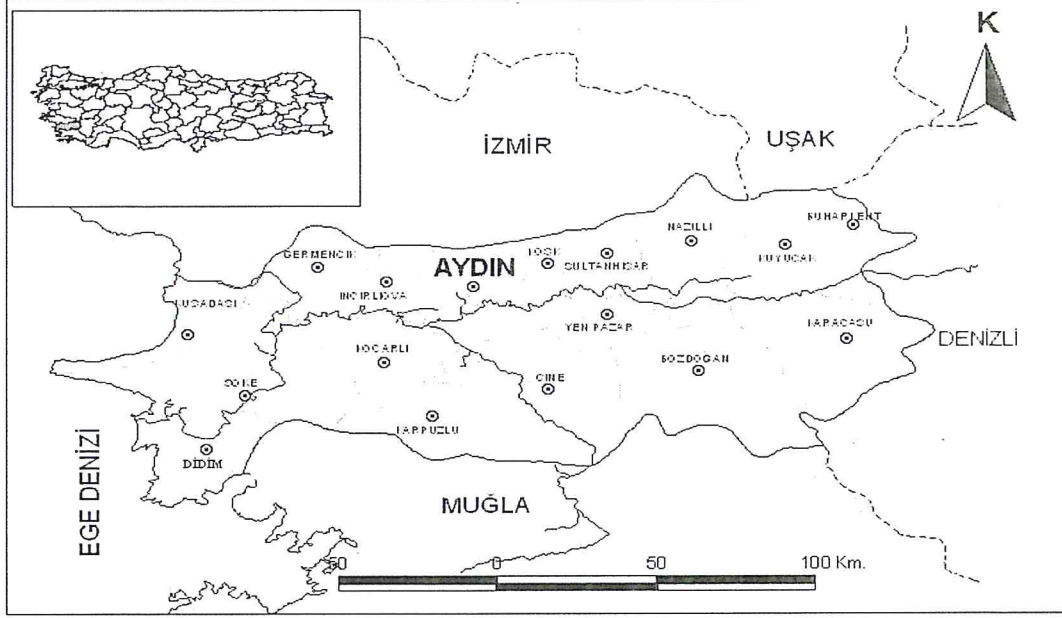
Materyal ve Metod

Çalışmada kullanılan mantar örnekleri araştırma bölgesinden (Şekil 1) 2002-2005 yıllarında, genellikle ekolojik şartların mantarların gelişmesine uygun olduğu, ilkbahar ve sonbahar aylarında farklı lokalitelerde yapılan arazi çalışmaları ile elde edilmiştir. Mantarların morfolojik özellikleri ve arazi verileri kaydedildikten sonra, toplanan her mantar mumlu kağıtlara sarılarak karton kutular içine yerleştirilmiştir. Örneklerin himenyum tabakalarının altına bir lam

* Bu çalışma TÜBİTAK tarafından TBAG 102T106 no' lu proje kapsamında desteklenmiştir.

¹ E-mail: ahakan@mu.edu.tr

konulmak suretiyle 7-8 saat bekletilerek spor baskıları elde edilmiştir. Lam üzerinde biriken sporların renklerinden familya ve genusların ayırımı yapılmıştır. Daha sonraki aşamalarda toplanan numuneler mikroskop altında çalışılmış ve spor özellikleri araştırılmıştır. Elde edilen bu veriler ve literatür yardımıyla [1-10] mantarların teşhisleri yapılmıştır. Teşhis edilen örnekler fungaryum materyali haline getirilerek Muğla Üniversitesi Mantar Araştırma Merkezi fungaryumunda koruma altına alınmıştır.

Şekil 1: Araştırma bölgesinin haritası

Bulgular

A. Yörenin yeneni mantarları

Yörede yapılan çalışmalarla saptanan 212 türden yenir özellikte olan 74 tür burada liste halinde hazırlanarak, Index fungorum'a göre [11] verilmiştir.

Helvellaceae

Helvella fusca Gillet

Bozdoğan-Muğla yolu 18. km, 772 m, 05.04.2003, Allı 1694. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Helvella lacunosa Afzel.

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 25.04.2003, Allı 1692. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Helvella philonotis Dissing

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin geçmez Köprüsü kenarı, 200 m, 25.04.2003, Allı 1705. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Helvella solitaria (P. Karst.) P. Karst.

Bozdoğan-Muğla yolu 18. km, 772 m, 05.04.2003, Allı 1692. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Morchellaceae

Morchella angusticeps Peck

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 25.04.2003, Allı 1670. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Morchella atromentosa (Moser) Brite.

Söke-Kuşadası yolu, Gıranta mevkii, 168 m, 30.04.2003, Allı 1732. *Ulmus minor* altında tespit edilmiştir.

Morchella conica var. *conica* Pers.

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, Çukurtez mevkii, 955 m, 18.04.2004, Allı 1832. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

***Morchella conica* var. *distans* Fr.**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 873 m, 25.04.2003, Allı 1670; Bozdoğan-Muğla yolu 15. km 780 m, 25.04.2003, Allı 1681; Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 810 m, Allı 1821; 1046 m, 18.04.2004, Allı 1833. *Pinus brutia* ve *Pinus nigra* ormanında tespit edilmiştir.

***Morchella crassipes* (Vent.) Pers.**

Söke-Kuşadası yolu, Giranta mevkii, 168 m, 17.05.2002, Allı 1235. *Ulmus minor* altında tespit edilmiştir.

***Morchella elata* Fr.**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 873 m, 25.04.2003, Allı 1676; Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 1046 m, 18.04.2004, Allı 1822; 810 m, Allı 1833 c. *Pinus brutia* ve *Pinus nigra* ormanında tespit edilmiştir.

***Morchella esculenta* (L.) Pers.**

Söke-Kuşadası yolu 20. km, Giranta mevkii, 168 m 30.04.2003, Allı 1732 b. *Ulmus minor* altında tespit edilmiştir.

***Morchella rotunda* (Fr.) Boud.**

Söke-Kuşadası yolu 20. km, Giranta mevkii, 168 m, 30.04.2003, Allı 1732 a. *Ulmus minor* altında tespit edilmiştir.

Auriculariaceae

***Auricularia auricula-judae* (Fr.) Quél.**

Yenipazar-Nazilli yol ayrımı, Büyük Menderes Çayı kenarı, 114 m, 06.10.2002, Allı 1293; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Karasu mevkii, 131 m, 23.10.2002, Allı 1440. *Quercus ilex* üzerinde tespit edilmiştir.

Clavulinaceae

***Clavulina cinerea* (Bul.) J. Schröt**

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Karasu mevkii, 20 m, 23.10.2002, Allı 1444. *Quercus ilex*, *Ceratonia siliqua*, *Styrax officinalis* karışık ormanında tespit edilmiştir.

Sparassidaceae

***Sparassis crispa* (Wulfen) Fr.**

Koçarlı, Mersinbelen Köyü, 214 m, 29.10.2002, Allı 1687. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

***Boletopsis leucomelaena* (Pers.) Fayod**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 06.10.2002, Allı 1247. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Lycoperdaceae

***Bovista nigrescens* Pers.**

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 200 m, 06.04.2002, Allı 1177; Allı 1179; Kavaklıdere-Bozdoğan yolu, Bozdoğan'a 5 km kala, 643 m, 27.04.2002, Allı 1207; Çine-Yatağan yolu, 10. km, 173 m, 27.04.2002, Allı 1220; Eski Muğla-Çine yolu 40.km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 200 m, 27.04.2002, Allı; 1231; Allı 1233; 25.04.2003, Allı 1701; Buharkent, Menderes ırmağı kenarı, 553 m, 27.04.2003, Allı 1711; Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 846 m, 04.05.2004, Allı 1892; Bozdoğan, Kızıldere Köyü, Portakallık mevkii, 705 m, 09.05.2004, Allı 2009; Allı 2012. Araştırma bölgesinde oldukça yaygın olup, orman açıklıklarında, çayırılık alanlarda ve dere kenarlarında tespit edilmiştir.

***Bovista plumbea* Pers.**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 27.04.2002, Allı 1189; Kavaklıdere-Bozdoğan yolu, Bozdoğan'a 5 km kala, 643 m, 27.04.2002, Allı 1222; Bozdoğan, Örentaht Köyü, 875 m, 06.10.2002, Allı 1274; Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 846 m, 04.05.2004, Allı 1896; Nazilli, Aksu Köyü, 09.05.2004, Allı 2013. orman açıklıklarında, çayırılık alanlarda ve dere kenarlarında tespit edilmiştir.

***Bovista pusilla* (Batsch) Pers.**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 27.04.2002, Allı 1210; Bafa Gölü karşı, Milas-Söke yolu, 20 m, 21.10.2002, Allı 1359. Çayırılık alanda ve kumlu topraklarda tespit edilmiştir.

***Handkea excipuliformis* (Scop.) Kreisel**

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 200 m, 19.10.2002, Allı 1323. *Pinus brutia* ormanı kenarında, çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Calvatia utriformis (Bull.:Pers.) Jaap

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 873 m, 04.05.2004, Allı 1910; Bozdoğan, Altıntaş Köyü, Karagedik mevkii, 796 m, 11.06.2004, Allı 2083. *Pinus brutia* ormanı kenarında, çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Lycoperdon marginatum Vittad.

Eski Muğla-Çine yolu 40.km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 200 m, 06.04.2002, Allı 1178; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Karasu mevkii, 200 m, 23.10.2002, Allı 1438. *Pinus brutia* ve *Quercus ilex* ormanı açıklık alanında tespit edilmiştir.

Lycoperdon molle Pers.

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 202 m, 19.10.2002, Allı 1323a. *Pinus brutia* ormanı açık alanlarında tespit edilmiştir.

Lycoperdon perlatum Pers.

Bozdoğan'a 5 km kala, 640 m, 27.04.2002, Allı 1218; Eski Muğla-Çine yolu 40.km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 200 m, 19.10.2002, Allı 1332; Kuşadası, Güzelçamlı, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Aydınlık mevkii, 58 m, 01.02.2003, Allı 1688a. *Pinus brutia*, *P. pinea* ve *Quercus* sp. ormanları gb. çeşitli ormanlarda, orman açıklıklarında ve çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Lycoperdon pyriforme Schaeff.

Bafa Gölü kenarı, 59 m, 21.10.2002, Allı 1377. *Olea europaea* kökleri üzerinde tespit edilmiştir.

Vascellum pratense (Pers.) Kreisel

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 27.04.2002, Allı 1211. *Pinus brutia* ormanı açıklığında bulunmuştur.

Phallaceae

Phallus impudicus L.

Çine, Ovacık, 160 m, 10.01.2004, Allı 1760 b. *Populus nigra* diplerinde, yapraklar içerisinde tespit edilmiştir.

Rhizopogonaceae

Rhizopogon roseolus (Corda) T.h.Fr.

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 820 m, 04.05.2004, Allı 1937. *Pinus brutia* ormanı açıklıklarındaki çayırılık alanlarda ve kumlu topraklarda tespit edilmiştir.

Polyporaceae

Laetiporus sulphureus (Bull.) Murrill

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Bademlik mevkii, 131 m, 23.10.2002, Allı 1405. *Quercus ilex* üzerinde yetiştiği tespit edilmiştir.

Lentinus tigrinus (Bull.) Fr.

Muğla-Bozdoğan yolu 30. km, 845 m, 09.05.2004, Allı 1990. *Populus nigra*, üzerinde tespit edilmiştir.

Pleuroteaceae

Pleurotus cornucopiae (Paulet) Rolland

Aydın, Çiftlik köy, mezarlık mevkii, 67 m, 18.03.2005, Allı 2131. Bozdoğan, Altıntaş Köyü, 23.03.2005, Allı 2144 a. *Populus nigra*, üzerinde tespit edilmiştir.

Pleurotus ostreatus (Jacq.) P. Kumm.

Koçarlı çıkışı 5. km, yol kenarı, 53 m, 09.11.2002, Allı 1603; Çine, Kavşit Köyü, 752 m, 09.11.2002, Allı 1590. *Populus nigra* ve *Malus sylvestris* üzerinde tespit edilmiştir.

Hygrophoraceae

Hygrophorus agathosmus (Fr.) Fr.

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Kule mevkii, 921 m, 11.11.2002, Allı 1627. *Pinus nigra* ormanında tespit edilmiştir.

Marasmiaceae

Armillaria mellea (Vahl.) P. Kumm.

Bozdoğan, Örentaht Köyü 870 m, 08.11. 2003, Allı 1760 f. *Populus nigra*, üzerinde tespit edilmiştir.

Armillaria tabescens (Scop.) Emel.

Çine, Kavşit Köyü, 753 m, 09.11.2002, Allı 1558. *Prunus* sp., üzerinde tespit edilmiştir.

Marasmius oreades (Bolton) Fr.

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 820 m, 04.05.2004, Allı 1867; Allı 1872; Bozdoğan'a 10 km uzaklıkta, 845 m, 09.05.2004, Allı 1994, çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Tricholomataceae

Clitocybe geotropa (Bull.) Quél.

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Tekçam Mevkii, 840 m, 11.11.2002, Allı 1614. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Hohenbuehelia petaloides (Bull.) Schulzer.

Aydın- İncirliova yolu, 15. km, 62 m, 13.01.2005, Allı 2127 b. *Phlomis* sp. kökü üzerinde tespit edilmiştir.

Melanoleuca substrictipes Kühner

Karpuzlu, 150 m, 30.04.2002, Allı 1230. Çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Tricholoma caligatum (Viv.) Ricken

Karacasu, Alemeler Köyü, 217 m 03.01.2004, Allı 1760 e; Gençay Köyü, 211 m, 23.01.2005, Allı 2005. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Tricholoma terreum (Schaeff.) Quél.

Muğla-Bozdoğan yolu 25. km, Yeşilçam mevkii, 672 m, 27.04.2002, Allı 1200; 06.10.2002, Allı 1258. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Hydnangiaceae

Laccaria bicolor (Maire) P. D. Orton

Nazilli, Aksu Köyü, 705 m, 09.05.2004, Allı 2019. *Pinus brutia*-*Castanea sativa* karışık ormanında özellikle *Castanea sativa* altlarında tespit edilmiştir.

Laccaria laccata (Scop.) Fr.

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, bahçe kenarı, çayırılık alan, 830 m, 04.05.2004, Allı 1876; Allı 1930. *Castanea sativa* ormanında tespit edilmiştir.

Lepista nuda (Bull.) Cooke.

Köşk, İmamköy, köy mezarlığı, 102 m, 08.02.2004, Allı 1804. *Cupressus sempervirens* dibinde tespit edilmiştir.

Pluteaceae

Amanita ovoidea (Bull.) Link

Yenice-Karacasu arası, Karacasuya 10 km kala, 205 m, 06.10.2002, Allı 1294; Kuşadası, Güzelçamlı, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Kanyon Mevkii, 350 m, 12.11.2002, Allı 1674. *Pinus brutia* ormanında, yol kenarlarında tespit edilmiştir.

Amanita strobiliformis Gonn.& Rabenh.

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 198 m, 19.10.2002, Allı 1327; Allı 1333; Didim, Tavşanburnu Milli Parkı 20 m, 09.11.2002, Allı 1609; Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 201 m, 25.04.2003, Allı 1704.

Volvariella gloiocephala (DC.) Boekhout & Enderle

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin Geçmez mevkii, 200 m, 19.10.2002, Allı 1335; Allı 1339. Yol kenarında ve çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Agaricaceae

Macrolepiota mastoidae (Fr.) Singer

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Kule mevkii, 921 m, 11.11.2002, Allı 1617; Kanyon Mevkii, 300 m, 12.11.2002, Allı 1679; Köşk, Salavatlı Köyü 78 m, 25.04.2003, Allı 1712. *Pinus brutia* ormanında, yol kenarında ve çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Macrolepiota procera (Scop.) Singer

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 06.10.2002, Allı 1237; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Kule mevkii, 900 m, 11.11.2002, Allı 1645. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Leucoagaricus leucothites (Vittad) MM.Moser: Bon

Muğla-Bozdoğan yolu, Bozdoğan'a 40. km, 714 m, 06.10.2002, Allı 1289. Çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Agaricus campestris Cooke

Çine, Alabanda, 150 m, 08.02.2003, Allı 1689 d. Çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Agaricus hortensis Krombh.

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin geçmez Köprüsü civarı, 194 m, 06.04.2002, Allı 1169; Karpuzlu, 27.04.2002, Allı 1225; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Bademlik mevkii, 131 m, 23.10.2002, Allı 1410; Aydınlik mevkii, 54 m, 23.10.2002, Allı 1448. Çayırılık alanda, hayvan gübreleri üzerinde tespit edilmiştir

Agaricus silvaticus Schaeff.

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 06.10.2002, Allı 1240. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Agaricus subfloccosus (J.E.Lange) Hlaváček

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 06.10.2002, Allı 1264. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Agaricus subperonatus (J.E.Lange) Singer

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 06.10.2002, Allı 1240. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Coprinus comatus (O.F.Müll.) Gray

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 843 m, 06.10.2002, Allı 1236; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Aydınlık mevkii, 54 m, 23.10.2002, Allı 1451; Söke-Kuşadası yolu, Giranta mevkii, 168 m, 13.04.2004, Allı 1807; Çine, Kuruköy, 158 m, 04.05.2004, Allı 1969; Bozdoğan-Kavaklıdere sınırı, dere boyu, 843 m, 09.05.2004, Allı 1986. *Pinus brutia* ormanında, yol kenarlarında ve çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Coprinus disseminatus (Pers.) Gray

Çine, Kuruköy, dere içi, 158 m, 04.05.2004, Allı 1956. *Salix alba* üzerinde çok sayıda küme halinde tespit edilmiştir.

Coprinus micaceus sensu J.E.Lange, auct.

Kavaklıdere-Bozdoğan yolu 30. km, 845 m, 08.11.2003, Allı 1760 a. *Populus nigra* bahçesinde tespit edilmiştir.

Bolbitiaceae

Agrocybe aegerita (V.Brig.) Singer

Kavaklıdere-Bozdoğan yolu 30. km, 753 m, 06.10.2002, Allı 1291; Çine-Muğla yolu, 3. km, yol kenarı, çayırılık alan, 153 m, 04.05.2004, Allı 1939; Çine-Muğla yolu, 10. km, Kuruköy, dere içi, 158 m, 04.05.2004, Allı 1952; Allı 1965; Allı 1966; Allı 1967; Çine-Muğla yolu 3. km, yol kenarı, 153 m, 04.05.2004, Allı 1973. *Populus nigra* ve *Salix alba* üzerinde tespit edilmiştir.

Agrocybe praecox (Pers.) Fayod

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 843 m, 09.05.2004, Allı 1988; Bozdoğan, Kızılyaka Köyü, Portakallık Mevkii, 705 m, 09.05.2004, Allı 2008. Dere kenarında çayırılık alanda tespit edilmiştir.

Strophariaceae

Kuehneromyces mutabilis (Schaeff.) Sing. & A.H.Sm.

Çine-Muğla yolu, 10 km, Kuruköy, 158 m 18.04.2004, Allı 1840. *Populus nigra* üzerinde tespit edilmiştir.

Gomphidiaceae

Chroogomphus rutilus (Schaeff.) O. K. Mill.

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 780 m 09.10.2004, Allı 2085 a. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Boletaceae

Boletus edulis Bull.

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Karasu mevkii, 20 m, 23.10.2002, Allı 1427. *Quercus ilex* kökleri üzerinde tespit edilmiştir.

Boletus impolitus Fr.

Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin Geçmez Köprüsü mevkii, 195 m, 19.10.2002, Allı 1328. *Quercus* sp. kökleri üzerinde tespit edilmiştir.

Boletus reticulatus Boud.

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, Çukurtez mevkii, 840 m 04.05.2004, Allı 1895; Bozdoğan, Altıntaş Köyü, dere kenarı, 820 m, 09.05.2004, Allı 2006. *Castanea sativa* ve *Pinus pinea* ormanında tespit edilmiştir.

Gyroporaceae

Gyroporus castaneus (Bull.) Quéf.

Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Kavaklı mevkii, 240 m, 22.10.2002, Allı 1402. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Suillaceae

Suillus collinitus (Fr.) Kuntze

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 27.04.2002, Allı 1187; 06.10.2002, Allı 1252; Allı 1255. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Suillus granulatus (L.) Snell.

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 875 m, 06.10.2002, Allı 1243. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

***Suillus luteus* (L.) Gray**

Çine, İbrahim Kavağı Köyü, 820 m 04.05.2004, Allı 1937. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

Russulaceae

***Lactarius deliciosus* Fr.**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 873 m, 06.10.2002, Allı 1280; Çine, Kavşit Köyü, 750 m, 09.11.2002, Allı 1562. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

***Lactarius deterrimus* Gröger**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 873 m, 06.10.2002, Allı 1242; Allı 1268. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

***Lactarius semisanguifluus* R.Heim & Leclair**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 873 m, 06.10.2002, Allı 1242 a; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Tekçam Mevkii, 840 m, 11.11.2002, Allı 1613. *Pinus brutia* ormanında tespit edilmiştir.

***Russula cyanoxantha* (Schaeff.) Fr.**

Yenice-Karacasu arası, 20. km, yol kenarı, 205 m, 06.10.2002, Allı 1294; Eski Muğla-Çine yolu 40. km, Gelin geçmez Köprüsü mevkii, 201 m, 19.10.2002, Allı 1337; Allı 1338; Allı 1347. *Quercus coccifera* kökleri üzerinde tespit edilmiştir

***Russula delica* Fr.**

Bozdoğan, Örentaht Köyü, 872 m, 06.10.2002, Allı 1238; eski, Muğla-Çine yolu 40. km Gelin geçmez Köprüsü civarı, 195 m, 19.10.2002, Allı 1348; Milas-Didim yolu, Bafa Gölü kenarı, 205 m, 21.10.2002, Allı 1383; Kuşadası, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Çam limanı mevkii, 5 m, 23.10.2002, Allı 1418; Karasu mevkii, 7 m, 23.10.2002, Allı 1431; Çine, Kavşit Köyü, 750 m, 09.11.2002, Allı 1591. *Pinus brutia* ve *Quercus ilex* ormanında tespit edilmiştir.

B. Yörede yetişen ve yöre halkı tarafından tanınan mantar türleri

Yörede literatüre göre yenir olarak belirlenen türlerin, tüm mantarlara oranı yaklaşık % 35 (74 tür) iken, halkın tanıyıp tükettiği tür sayısının oranı %16.5 (25 tür)' tür. Yöre halkı tarafından tanınıp yenen mantar türleri ve bunların yöresel isimleri Tablo 1 de verilmiştir.

Özellikle "Çıntar" olarak bilinen *Lactarius* sp. türleri bölgede yöre halkı tarafından çok iyi tanınmakta, halk pazarlarında ve yol kenarlarında bol miktarda satılmaktadır. 2005, Sonbahar döneminde tazesinin kilosu 7-20 YTL'den satılmıştır.

Araştırma alanımızda yetişen, yöre halkı tarafından "Pelvize, Kuzu göbeği ebesi" olarak bilinen, toplanarak tüketilen ve pazarlarda satılan *Gyromitra esculenta* var. *esculenta* türü zehirli bir tür olup [2], çiğ olarak yendiğinde zehirlenmelere neden olmaktadır. Fakat bu mantar pişirildiğinde veya kaynatıldığında yapısında bulunan zehir maddesinin ısı ile bozulması nedeniyle zehir etkisi ortadan kalkmakta yöre halkıda yenen mantar olarak bilmektedir.

Yörede çok iyi tanınan ve "Kuzu göbeği, Göbek" olarak bilinen *Morchella* sp. türleri bol miktarda bulunmakta ve maalesef bilinçsiz olarak toplanmaktadır. 2005, Sonbahar döneminde tazesinin kilosu 20-60 YTL'den satılmıştır.

Tablo 1. Yenen türlerin yöresel isimleri

YENEN TÜRLER	TÜRLERİN YÖRESEL İSİMLERİ
<i>Morchella crassipes</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella atromentosa</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella rotunda</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella esculenta</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella conica</i> var. <i>conica</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella conica</i> var. <i>distans</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella elata</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Morchella angusticeps</i>	Kuzu göbeği, Göbek
<i>Gyromitra esculenta</i> var. <i>esculenta</i>	Karatak, Pelvize, Kuzu göbeği ebesi
<i>Sparassis crispa</i>	Karnıbahar mantarı
<i>Calvatia utriformis</i>	Tavşan memesi
<i>Calvatia excipuliformis</i>	Tavşan memesi
<i>Rhizopogon roseolus</i>	Domalan
<i>Rhizopogon luteolus</i>	Domalan
<i>Bovista nigrescens</i>	Taşacık
<i>Bovista plumbea</i>	Taşacık
<i>Bovista pusilla</i>	Taşacık
<i>Clitocybe geotropa</i>	Mamuta, Tepsik
<i>Agaricus hortensis</i>	Çayır mantarı
<i>Agaricus campestris</i>	Çayır mantarı
<i>Pleurotus ostreatus</i>	Kavak mantarı
<i>Russula delica</i>	Ak çıntar
<i>Lactarius deterrimus</i>	Çıntar
<i>Lactarius deliciosus</i>	Çıntar
<i>Lactarius semisanguifluus</i>	Çıntar

Tartışma Sonuç

Araştırma bölgesinde günümüze kadar herhangi bir çalışma yapılmamış olup, yakın yerlerde yapılan çalışmalar ise Işıloğlu & Öder (12), Solak, Işıloğlu ve Gücin (13), Öner ve Gezer (14) dir. Bu çalışmalarda araştırma alanında belirlenen Helvellaceae ve Morchellaceae familyaları Solak, Işıloğlu ve Gücin (13) ile kısmen benzerlik göstermekte, Tricholomataceae familyası Işıloğlu ve Öder (12) Solak, Işıloğlu ve Gücin (13), Öner ve Gezer (183)' in çalışmaları ile örtüşmekte, genel olarak bakıldığında araştırma alanımızda belirlenen türler ile yakın alanlardaki türler benzerlik göstermektedir.

Aydın Yöresinde gerçekleştirilen bu çalışma ile yöredeki yenen mantarlarının belirlenmesinin, hem ülkemiz hem de yörenin makrofungus florasına önemli katkılar sağladığı, ayrıca yöre halkının doğal olarak yetişen mantarları tanıması, bunların dışında olan türleri zehirli olarak kabul etmesi ve bu türlerden kaçınması dolayısı ile de zehirlenme olaylarının azaltılması amaçlanmaktadır. Ayrıca yöre halkının ihraç potansiyeli olan mantarları tanıması sağlanarak, bölge ekonomisine katkı amaçlanmıştır.

Kaynaklar

1. Bon, M., **The Mushrooms and Toadstools of Britain and North-Western Europe**, Hodder-Stoughton, Pp:1-352. London (1987).
2. Breitenbach, J. and Kränzlin, F., **Fungi of Switzerland**. Volume 1-5, Verlag Mykologia, Switzerland (1984- 2000).
3. Capelli, A., **Fungi Europaei, Agaricus L.** : Fr. Karsten, Libreria editrice Biella Giovanna, Pp:1-560, Italy (1984).
4. Laessøe, T., **Mushrooms**, Dorling Kindersley Limited, Pp:304, London (1998).
5. Moser, M., **Keys to Agarics and Boleti**, Gustav Fischer Verlag, Pp: 535, Stuttgart (1983).
6. Pace, G., **Mushrooms of the World**, Firefly Books Ltd., Ontario, Pp:310, Kanada (1998).

7. Pacioni G., **Mushrooms and Toadstools**, Mac Donald and Ltd., Pp:249, London (1985).
8. Phillips, R. **Mushrooms and other fungi of Great Britain and Europe**, Pan books Ltd., 1- 288 London 1981).
9. Singer, R. **The Agaricales in Modern Taxonomy**, Koeltz Scientific Books, Pp: 1069, Germany (1986).
10. İşıloğlu, M. ve Watling, R., **Macromycetes of Mediterreanean Turkey**, Edinburgh Journal of Botany, 49(1): 99-121 (1992).
11. Kirk PM, et al. **Authors of fungal names**. CABI Bioscience, Wallingford. Electronic version: [http://www. speciesfungorum.org/AuthorsoffungalNames.htm](http://www.speciesfungorum.org/AuthorsoffungalNames.htm) 2004.
12. İşıloğlu, M. ve Öder, N., **Contribitions to the macrofungi of Mediterreanean Turkey**, Turkish Journal of Botany, 19: 603, 609 (1995).
13. Solak, M.H., İşıloğlu, M., Gücin, F. ve Gökler, İ., **Macrofungi of İzmir Province**, Turkish Journal of Botany, 23: 383-390 (1999).
14. Öner, M., Gezer, T., A . **Contribution to Macrofungi of Western Part of Turkey**, Journal food science, Vol 27, 17-18, (2004).

